

مواجهه با ترور یسم دولتی

پس از ترور اسماعیل هنیه چه سناریوهایی پیش روی تهران قرار دارد؟

شهادت رسانید و ما را داغدار کرد، ولی زمینه‌ی مجازاتی سخت برای خود را نیز فراهم ساخت، در ادامه این بیانیه آمده است: «ما در این حادثه‌ی تلخ و سخت که در حریم جمهوری اسلامی اتفاق افتاده است، خونخواهی او را وظیفه‌ی خود می‌دانیم.»

رویتز یک روز پس از ترور رئیس دفتر سیاسی حماس به نقل از ۵ منبع آگاه خود نوشت که مقامات ارشد ایران روز پنجشنبه با نمایندگان متحدان منطقه‌ای ایران از لبنان، عراق و یمن دیدار می‌کنند تا درباره انتقام‌جویی احتمالی علیه اسرائیل پس از کشته شدن رهبر حماس در تهران گفت‌وگو کنند. رویتز همچنین رو پنجشنبه نوشت: «این منابع که به دلیل حساسیت موضوع از ذکر نامشان خودداری کردند، گفتند که نمایندگان حماس و جهاد اسلامی متحدان فلسطینی ایران و همچنین جنبش حوثی‌های یمن، حزب‌الله لبنان و گروه‌های مقاومت عراق که از سوی تهران حمایت می‌شود، در نشست تهران شرکت خواهند کرد.»

ولسی نصر، استاد دانشگاه جانز هاپکینز و مشاور پیشین باراک اوباما در خصوص پاسخ ایران به ترور رئیس دفتر سیاسی حماس به پولیتیکو گفت: «غرب در حال حاضر امیدوار است که حزب‌الله و ایران خویشتن‌داری نشان دهند و به گونه‌ای عمل نکنند که این درگیری را به مرحله بعدی برساند. بنابراین من مطمئن هستم که در حین صحبت ما دیپلماسی پشتیبانی زیادی در جریان است، اما اساساً ما در وضعیت پس از ماه آوریل، زمانی که اسرائیل برای اولین بار به کنسولگری ایران در دمشق حمله کرد و سپس ایران به اسرائیل حمله کرد و دو هفته دنیا نفس خود را حبس کرد، قرار داریم. این حمله مسئولیت‌مقابله‌ممثل را بر دوش ایران و حزب‌الله می‌گذارد. برای ایران بسیار سخت است که اصلاً تلاقی نکند، زیرا این یک اقدام آشکار در پایتخت آن به مناسبت تحلیف رئیس‌جمهور جدید است. بنابراین سوال این است که آنها چه زمانی واکنش نشان می‌دهند؟ آنها چگونه واکنش نشان می‌دهند؟ و سپس، چگونه ایالات متحده دوباره وضعیت را مدیریت می‌کند؟ فکر می‌کنم [ایران و حزب‌الله] به همراه عربستان سعودی، امارات، مصر [و قطر] نیز خواهان آتش‌بس هستند. بنابراین اگر چه اختلافات گسترده‌ای بین آن‌ها در مورد خطوط کلی وجود دارد اما همه آنها خواهان آتش‌بس هستند و خواهان یک جنگ گسترده‌تر نیستند. من فکر می‌کنم تنها کشوری که در حال حاضر نمی‌خواهد جنگ غزه را پایان دهد و همچنین در منطقه با آتش‌بازی می‌کند، اسرائیل است. هیچ کشوری به جز ایالات متحده بر اسرائیل نفوذ ندارد. اگر ایالات متحده در این مرحله یا نمی‌خواهد یا نمی‌تواند بر تصمیم‌گیری‌های اسرائیل

غیرباوری با هدف تحریک و عصبانی کردن تضمین شده تهران صورت گرفت، اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی حماس در قلب پایتخت جمهوری اسلامی ایران هدف ترور اسرائیل قرار گرفت. براساس سومین بیانیه سپاه پاسداران در تشریح عملیات ترور، «با شلیک پرتابه کوتاه‌برد با سر جنگی حدود ۷ کیلوگرمی، همراه با انفجار شدید، از خارج از محدوده استقرار اقامت میهمانان صورت گرفته است.»

ایران و اسرائیل سال‌هاست که درگیر جنگ سایه بوده‌اند، در سال‌های پس از شهادت سردار سلیمانی، حملات مخفیانه و ضدحمله میان تهران و تل‌آویو تداوم و افزایش یافت؛ اسرائیل در نوامبر ۲۰۲۱، محسن فخری‌زاده، دانشمند ارشد هسته‌ای ایران و در مه ۲۰۲۲ سرهنگ صیاد خدایی، فرمانده سپاه پاسداران را به شهادت رساند. اسرائیل همچنین بارها با نقض حریم هوایی سوریه، مواضع نیروهای مستشاری ایران را در این کشور مورد هدف قرار داده و تعداد بالایی از نیروهای ایرانی حاضر در این کشور را به شهادت رسانده است. تحولات پس از آغاز جنگ در فلسطین اشغالی اما هر روز دغدغه ورود تنش ۴۰ ساله به عرصه میدان را بیش از پیش برجسته کرد تا در نهایت آنچه در پایتخت سوریه رخ داد، نقطه عطفی در تاریخ خاورمیانه باشد.

در ۱۴ آوریل، ایران بیش از ۳۰۰ موشک بالستیک و کروز همراه با پهپادهای یک‌طرفه را مستقیماً به سمت اسرائیل در یک حمله دقیق پرتاب کرد. هر چند آمریکا، انگلیس، اردن و اسرائیل بیشتر پرتابه‌ها را سرنگون کردند، اما برخی از آنها با موفقیت به خاک اراضی اشغالی رسیده و آسیب‌هایی را به چند پایگاه نظامی و جاسوسی وارد کردند که از سوی جمهوری اسلامی ایران با عنوان «وعده صادق» نامیده شد.

همزمان با افزایش تحرکات تحریک‌آمیز اسرائیل پیش از ترور اسماعیل هنیه در تهران، در اوایل ماه جاری، امیرعلی حاجی‌زاده، فرمانده نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در یک سخنرانی گفت: «منتظر فرصت هستیم تا دومین حمله مستقیم به اسرائیل را انجام دهیم.» به گفته او این حمله را می‌توان با پرتابه‌های بیشتری نیز انجام داد. فیلم این سخنان حاجی‌زاده، پس از واقعه روز چهارشنبه بارها در شبکه‌های مجازی منتشر شده است. سرلشکر محمد باقری، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح ایران روز پنجشنبه گفت: «اینکه ایران و جبهه مقاومت چگونه پاسخ خواهند داد در حال حاضر در حال بررسی است... قطعاً این اتفاق خواهد افتاد و رژیم صهیونیستی بدون شک از آن پشیمان خواهد شد.»

در پیام رهبر انقلاب نیز آمده است: «رژیم صهیونی جنایتکار و تروریست، میهمان عزیز ما را در خانه‌ی ما به

سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان:

ایرانی‌ها بر این باورند که بعد از ترور اسماعیل هنیه - در حالی که مهمان آن‌ها بود - شرافت آن‌ها لطمه خورده است

فاطمه کلانتری خبرنگار گروه دیپلماسی

متعاقب عملیات طوفان الاقصی در بمبادا ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ که سرآغاز جنگ جدیدی در غزه و پس از یک روز مرز مشترک لبنان و فلسطین اشغالی شد، هر تحول جدید، نگرانی از گسترش گستره و ابعاد این جنگ را در ۱۰ ماه گذشته در پی داشته است. درگیر شدن تدریجی تمامی ارکان محور مقاومت، از حزب‌الله تا انصارالله و گروه‌های شبه‌نظامی مستقر در عراق که غرب آن‌ها را نیروهای نیابتی ایران می‌نامد موجب شده است تا به باور تحلیلگران، اسرائیل از هیچ تلاشی برای وارد کردن اصلی‌ترین رکن این محور یعنی تهران فروگذار نکند تا به این ترتیب، با استفاده از فضای به وجود آمده پاسطوفان، آرزوی چندین‌ساله خود برای رویارویی نظامی ایران و ایالات متحده را تحقق ببخشد.

در همین راستا نیز، اسرائیل در دو اقدام تحریک‌آمیز، نخست در ۴ دی‌ماه سال گذشته، با شلیک سه موشک از آسمان جولان اشغالی، سیدرضی موسوی، مسئول پشتیبانی از جبهه مقاومت در سوریه را که پیش‌تر در ۴ جولای ۲۰۲۲، در شبکه ۱۴ اسرائیل با عنوان «مدیر دفتر رابط بین دمشق و تهران و مغز متفکر جابه‌جایی تجهیزات از منطقه دمشق به انبارهای مهمات در سوریه یا به حزب‌الله لبنان» معرفی و هدف ترور این رژیم عنوان شده بود، هدف قرار داد. این ترور، از سوی ایران به‌عنوان نخستین تلاش برای کشتاندن پای تهران به میدان نبرد تعبیر شد و سردار اسماعیل قانلی در سخنرانی خود در این رابطه گفت: «شما شهید رضی موسوی را ترور می‌کنید زیرا نتوانستید در میدان جنگ غزه چیزی به دست آورید و ایران به نقشه‌های شما کشیده نمی‌شود.» دومین تلاش تل‌آویو برای گسترش آتش جنگ به واری مرزهای خود در ۱۳ فروردین‌ماه صورت گرفت و کنسولگری ایران در دمشق که ساختمانی در مجاورت سفارت است، با جنگنده‌های اف ۳۵ و ۶ موشک مورد حمله قرار گرفت. در این حمله محمدرضا زاهدی، مرد شماره ۳ نیروی قدس سپاه پاسداران و پس از فرمانده این نیرو، سردار قاسم سلیمانی، مهمترین فردی بود که در سال‌های اخیر به شهادت رسیده است.

در سومین و جدیدترین اقدام نظامی اسرائیل علیه ایران که به نظر می‌رسد به واسطه انتخاب دولت جدید میان‌رو در ایران و سخنان رئیس‌جمهور در خصوص لزوم کاهش تنش در روابط ایران و غرب، این بار در ابعاد

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

THE HILL

ایران چطور به ترور هنیه واکنش نشان می‌دهد؟

اسماعیل هنیه، رهبر سیاسی حماس در حمله‌ای از سوی اسرائیل در تهران ترور شد. این اقدام هر گونه امید باقی‌مانده برای دستیابی به موفقیت در مذاکرات صلح غزه را تهدید می‌کند. شبکه پیچیده اتحادها و دشمنی‌ها در خاورمیانه پیچیده‌تر می‌شود و هر رویدادی از طریق دالان‌های قدرت از تهران تا بیت‌المقدس و فراتر از آن بازتاب می‌یابد. پیامد فوری این رویداد واضح است: بنیامین نتانیاهو و هم‌راندان تندرو او آشکارا تمایلی به آتش‌بس با حماس ندارند. ترور هنیه تنها چند ساعت پس از آن رخ داد که اسرائیل حمله جداگانه‌ای به یکی از فرماندهان حزب‌الله در بیروت انجام داد. قبل از این حملات، خوش‌بینی محتاطانه‌ای وجود داشت که اسرائیل و حماس به توافقی برای توقف جنگ تقریباً ۱۰ ماهه در غزه نزدیک شده‌اند. هنیه یکی از مذاکره‌کنندگان کلیدی در مذاکرات جاری بود که با میانجیگری مصر، قطر و ایالات متحده انجام می‌شد. این مذاکرات با هدف پایان دادن به جنگ در غزه در ازای آزادی گروگان‌هایی است که در جریان حمله حماس به اسرائیل اسیر شده بودند. ترور در تهران اکنون اسرائیل را برای انتقام‌گیری احتمالی از سوی حماس و حزب‌الله برای رهبران ترور شده خود و همچنین ایران برای انجام عملیات در خاکش آماده می‌کند. چشم‌انداز صلح به طور فزاینده‌ای تیره و تاریک می‌شود. ایران با ناکامی در حفاظت از یک رهبر متحد در پایتخت خود اعتبارش را در خطر می‌بیند. هنیه روز سه‌شنبه کمی قبل از ترور با آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم ایران دیدار کرده بود. این حادثه نه تنها آسیب‌پذیری‌های موجود در دستگاه امنیتی ایران را منعکس می‌کند، بلکه پرسش‌های جدی در مورد امنیت مقامات ارشد ایران و توانایی اسرائیل برای هدف قرار دادن آنها ایجاد می‌کند. در ماه آوریل، اسرائیل و ایران با حمله اسرائیل به سفارت ایران در دمشق در آستانه جنگ قرار گرفتند. ایران تلافی کرد، و اسرائیل به مقابله پرداخت، که منجر به تبادل بی‌سابقه حملات به قلمرو یکدیگر شد. البته این حملات بیشتر نمادین بود تا اساسی. زیرا هیچ‌یک از طرفین در آن زمان خواهان تشدید بیشتر تنش نبودند. اما، بیش از حماس، این واکنش در تهران است که در کانون توجه قرار دارد، زیرا مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور این کشور ظرف ۲۴ ساعت پس از روی کار آمدن با این بحران مواجه شده است. آیت‌الله خامنه‌ای، انتقام هنیه را وظیفه ایرانیان دانسته و گفته که اسرائیل با کشتن «مهمان عزیز در خانه ما مجازات سخنی برای خود مهیا کرده است.» این اظهارنظر بدون شک فشار زیادی را بر پزشکیان وارد کرده است تا به اسرائیل پاسخ دهد. اما بعید است ایران با حمله نظامی مستقیم یا جدی پاسخ دهد. از لحاظ تاریخی، ایران از تاکتیک‌های غیرمستقیم طرفداری می‌کند و به جای رویارویی آشکار، درگیر جنگ‌های نیابتی مخفیانه است. انتظار می‌رود پاسخ پزشکیان بیشتر یک نمایش قدرت حساب‌شده با هدف اطمینان بخشیدن به مخاطبان داخلی‌اش باشد، نه تلاشی واقعی برای تشدید تنش‌ها با تل‌آویو. در حالی که این اظهارات ممکن است آتشین باشند، اما اقدامات ایران احتمالاً سنجیده و راهبردی خواهد بود. با هدف حفظ تعادل بین راضی کردن مطالبات داخلی برای انتقام و اجتناب از درگیری تمام‌عیار. این رویکرد منعکس‌کننده استراتژی دیرینه ایران در استفاده از نیروهای نیابتی برای ایجاد قدرت و نفوذ بدون دعوت به رویارویی مستقیم نظامی است. ایران که به شدت از پیامدهای فاجعه‌بار رویارویی مستقیم با اسرائیل آگاه است، احتمالاً محتاطانه عمل می‌کند تا بهانه‌ای برای مداخله نظامی فراهم نکند. حفظ تأسیسات هسته‌ای، ایجاب می‌کند که پاسخ سنجیده‌ای برای جلوگیری از تشدید تنش تنظیم شده باشد. به نظر می‌رسد تهران متقاعد شده است که در یک درگیری همه‌جانبه، اسرائیل ضربه فلج‌کننده‌ای به حزب‌الله، متحد اصلی آن وارد خواهد کرد. در این شرایط تهران ترجیح می‌دهد جناح‌های سوریه و عراق خود را از یک جنگ تمام‌عیار دور کند تا از شبکه‌های مهم فرامنطقه‌ای خود محافظت کند. محاسبات استراتژیک در تهران روشن است: اجتناب از تشدید تنش، حفاظت از دارایی‌های حیاتی و حفظ تعادل ظرف قدرت در منطقه. این رویکرد بر ترجیح ایران برای جنگ نیابتی و صبر استراتژیک نسبت به درگیری مستقیم نظامی تأکید می‌کند. شاید به همین دلیل بود که لوید استین وزیر دفاع ایالات متحده نسبت به دستیابی به یک راه‌حل دیپلماتیک و تنش‌زدایی از شرایط پیش آمده ابراز خوش‌بینی کرده است.

